

Un llibre recupera la història dels ateneus de la Sénia

Les historiadores Victòria Almuni i Eva Lleixà han publicat una recerca sobre la influència de les societats del Centre Obrer i el Club Moderno a la Sénia

La Sénia Clàudia Ruiz

A principis del segle passat, al municipi de la Sénia, hi van conïure dos societats d'ideologia oposada, el Centre Obrer - de caràcter progressista - i el Club Moderno - de caràcter conservador -. Ara, les autores i historiadores Victòria Almuni i Eva Lleixà han publicat la recerca històrica sobre estes dues societats: *Converses després de la partida. Consciència i sociabilitat a la Sénia del segle XX*. Este treball, publicat per l'editorial Afers, és el resultat del projecte guanyador de la quarta edició de la Beca de Recerca Històrica Terra d'Ateneus, convocada per l'Institut Ramon Muntaner (IRMU) i per la Federació d'Ateneus de Catalunya (FAC). **"La història dels dos ateneus era un tema que teníem pendent perquè hi havia informació oral i gràfica al poble al respecte, però en faltava una recerca escrita i oral per sistematitzar la informació i donar-li coherència"**, argumenta Almuni.

Estos dos espais van esdevenir un punt de trobada, majoritàriament de públic masculí, on es duïen a terme activitats recreatives, socials, polítiques i instructives. Però era, també, un punt de reunió dels homes, que mentre realitzaven les seues partides de cartes, comentaven l'actualitat política i social. **"Van decidir el títol de 'Converses després de la partida' com a homenatge a la gent que ha anat guardant este costum, perquè encara ara alguns socis del Centre ho mantenen viu i**

ens han convidat durant estes cicles a realitzar algunes de les entrevistes" explica Almuni. El llibre posa en context la situació política i social de les Terres de l'Ebre per a entendre el sorgiment i l'evolució de les dos entitats a la Sénia, observant els mecanismes de relació que mantenien amb els seus socis i l'adaptació a les circumstàncies que els va tocar viure. Segons les autores, l'objectiu és **"explicar i entendre per què el Centre Obrer i el Club Moderno van ser dos associacions importants a l'hora de marcar les relacions socials del poble i les seues mentalitats"**. A finals del segle XX i principis del XXI, es va viure una situació de tensió, entre la dictadura de Primo de Rivera, el ressorgiment del republicanisme i el moviment de la classe obrera, que cada cop prenia més consciència. Estos anys es van caracteritzar per les posicions polítiques cada cop més radicalitzades, que, segons Almuni, **"socialment parlant, es tradueix en la intensificació de la creació d'entitats. Només a la comarca del Montsià se'n van registrar 105"**.

Les autores destaquen la dificultat que han trobat a l'hora de documentar-se sobre alguns fets del municipi de la Sénia, tenint en compte que l'arxiu municipal va patir una crema intencionada per un grup d'anarquistes l'any 1936. **"Part d'este període històric l'hem hagut de suplir amb documents posteriors a la Guerra Civil, malgrat que d'altres documents els hem trobat traspaperats i es van poder salvar de l'incendi"**, argumen-

ta Lleixà. Tot i això, una gran font d'informació ha estat les entrevistes orals d'alguns socis i sòcies de l'entitat, algunes fetes expressament per a la recerca i d'altres que han recuperat d'anteriors recerques.

EL CENTRE OBRER La primera referència que han trobat les historiadores sobre el Centre Obrer es troba al 1897, sota el nom de Círculo Republicano de la Senia. Ja el 1901 tenia 22 afiliats que es reunien en cases, fins que onze anys més tard redacten els seus estatuts. L'any 1915 compren el solar on actualment es troba edificat, construït per part d'alguns dels seus socis. Va ser l'any 1918 quan la Sociedad de Peones Jornaleros de la Senia adquirí el solar del costat, on actualment es troba el bar. **"Tenim datat que va ser l'any 1921 quan ambdues societats venen estes propietats al Centre Obrer, per això hem suposat que esta entitat va crear-se per tal de fu-**

sionar les dues anteriors", argumenta Almuni. Una de les grans innovacions d'este ateneu es troba en la creació de la secció femenina: **"Dins de l'agrupació tenien uns estatuts especials de socors mutus i expliquen que la finalitat era ajudar-se en cas que alguna d'elles estigués malalta"**. En les seccions del Centre Obrer s'hi trobaven una escola, la biblioteca, la cooperativa de consum, el bar i l'auditori, on se celebraven balls, espectacles i cinema. El local va ser requisat el 1938 amb l'entrada dels nacionals al municipi. No va ser fins al 1977 quan es van posar mans a l'obra per a recuperar-ne l'espai, cosa que es va assolir dos anys més tard de la mà de l'advocat Josep Cruanyes. Actualment continua funcionant-hi el bar i l'auditori, que acull diferents activitats durant l'any. En continuen formant part un total de 139 socis i sòcies. A més, es va signar un conveni amb l'Agrupació Musical Senienca per a ocupar-ne les

plantas superiors i realitzar-hi les seues activitats diàries.

CLUB MODERNO El Club Moderno, en canvi, es tractava de la societat de caràcter més conservador de la Sénia. La fundació va tenir lloc el 1918 i la seua social era inaugurada tres anys més tard. **"Els socis fundadors eren industrials i professionals liberals, com metges, advocats o pagesos, amb més o menys fortuna personal i de tendència conservadora"**, comenta Lleixà. En este cas el funcionament era força diferent al Centre, ja que **"es tractava d'un sistema de transmissió de títols de participació"** que baixava de generació en generació i que actualment se situa en 52 associats. **"Al Club Moderno va arribar a existir-hi un grup escènic que hi actuava per a obtenir beneficis per a l'entitat, però també va funcionar com a cinema, sala de ball i puntualment va acollir algun miting polític"**, exposa Lleixà. Amb l'arribada de la Guerra Civil, el local va ser requisat per la CNT, i es va instal·lar la col·lectivitat. Ja el 1938, amb l'entrada del bàndol nacional al municipi de la Sénia, el local va retornar als seus propietaris per a continuar-ne la gestió, que finalment va tancar les portes als anys 80. El bar adjacent, amb els anys, es va arrendar a diferents propietaris: **"Coincidències de la vida porten al fet que actualment este espai torne a tenir una taula de billar, com fa molts anys, per a dotar el jovent del poble d'un espai d'oci"**, conclou Lleixà.